

Stenbron i Svenljunga

Natten torsdagen den 10 november så rasade Svenljungas stenbro, den har fungerat typ som ett landmärke för trakten och man har sagt att detta är ett av Älvsborgs vackraste byggnadsverk. Stenbron byggdes 1822 eller 1823 och bron är en av de större i Sjuhärad. Bron har en R-märkning på sig och det menas att det är en fast fornlämning. År 1904 tog man bron ur trafik, då man hade byggt en modernare bro lite nedströms. Man förbjöd biltrafik på den gamla bron och endast tillåtet med gång- och cykeltrafik. Stödmurarna, sidomurar och valven är uppförda av kilade naturstenar i kallmur, (En kallmur är som är uppfört utan murbruk och bindemedel). Brons längd är ca 45 meter över Ätrans vatten och 9,3 och 9,8 m är spannen.

År 1996 upptäckte man brister på bron som man bedömde att bron var i väldigt dåligt skick och det har troligtvis uppkommit i samband med dessa översvämningar samt eftersatt underhåll. Man hade gjort en kontroll av bron år 1957 där man hittade sättningar i valven, sprickor i valvstenar, krossade valvstenar och även hål efter bortfallna valvstenar. Då kom det förslag att man skulle göra förstärkningar på bron men de hände ingenting utan förfallet fortsatte. Man vet vad som händer när man inte bryr om underhållet, jo det förfaller ännu mera och till slut rasar det. Sedan kom det flera översvämningar 1990, 1991 och 1995 som försvagade bron, hade man gjort något åt bron på 1957 så kanske den hade varit i bättre skick. Vid en inventering 1995 av vägverket framgick det att stenarna i valven spricker och krossas och att vattnet spolar igenom kallmurningen och spolar bort allt fyllnadsmaterial.

Denna bild fotograferade jag i juni 2022 och man ser att det en bulle mellan valven och när jag fotograferade denna bild så såg jag små hål i kanten av vägbanan.

Riksantikvarieämbetet förordade 1996 att bron skulle återställas med traditionell teknik och Länsstyrelsen instämde. Resultatet blev att bron plockades ner sten för sten och återuppbyggdes på träställningar och mot slutet av år 1999 finner vi Svenljungas ursprungliga bro på sin ursprungliga plats! Det var Stenmontering i Bohuslän som gjorde denna renovering och det är ett kompetent företag, jag själv varit i kontakt med dom när jag var med om att renovera en stenbro i Vårgårda kommun. Vill du se denna renovering så klicka på denna länk [Stenbro Landa 40:1 \(murberg.se\)](http://Stenbro Landa 40:1 (murberg.se)).

Svenljunga, som sedan århundraden varit centrum i Kinds härad, blev fast Tingstad på 1650-talet och övertog den uråldriga marknaden i Ullasjö. Gustav Vasa höll ting i Svenljunga redan 1526. Karl IX och sonen Gustav Adolf gjorde bekantskap med Svenljunga 1609 och den sistnämnde som kung Gustaf II Adolf 1612 mitt under brinnande krig mot Kristian IV. Vid bron finns en vägvisare från 1803 med mäktigt postament.

Man skulle fira stenbronns 200 år nu i november och att ljussätta bron men som sagt på natten rasade bron mellan valven och det var tur i oturen, varför då? Jo man skulle ljussätta den på dagen och tänk om bron hade rasat då, vilka konsekvenser det hade blivit. Svenljungaborna är envisa det ska upp med ljussättning på den 200 år gamla bron och här är en bild som är fotograferad av Markus Bylander.

Vi får verkligen hoppas att man renoverar denna bro efter raset och återställer allt. Det gjorde ont i mitt hjärta när jag fick reda på att bron har rasat och ni läsare vet nog nu att jag ät en verklig fantast av stenbroar. Det verkar som att Länsstyrelsen vill renovera bron men allt handlar om pengar men samtidigt så handlar det om vårt kulturarv och det måste vi värna om. Det gäller inte bara våra större forn- och kulturminnen utan det gäller alla, som t.ex. milstenar. Jag håller på att maila med Länsstyrelsen som är väldigt tröga eller vad man ska säga. Det handlar om en milsten vid gamla landsvägen i Sparsör som tomtägare har tagit bort stenen eftersom den lutade. Jag har även skickat bilder till Länsstyrelsen när stenen stod där i trädgården och den stod så rakt som den kunde men nu vill man slingra sig att det inte är den ursprungliga platsen för milstenen men hembygdsföreningen i Fristad och jag själv hävdar det, men jag krigar vidare med detta.

Jag hoppas verkligen att besiktningen av bron kommer att bli snart och att renoveringen kommer igång snarast.

Sedan skulle jag vilja be er om en tjänst ni som bor i Svenljunga när själva renoveringen kommer igång att fotografera en till två bilder per dag på arbetet med bron och skicka dessa bilder till mig på gamlaboras@murberg.se. Jag kommer att använda dessa bilder vid eventuella blogginlägg men framför allt på min hemsida och givetvis anger jag er som fotograf.